

ELÄKETURVAKESKUS

KALEVANKATU 6 - 00100 HELSINKI 10
Puhelin (vaihte) 642511 Postisiirto 120811-5
Liikepankit Osuuspankit Säästöpankit tili 5041-6

Yleiskirje n:o 27/73

28.12.1973

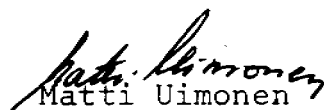
Työeläkelaitoksille

Eduskunnalle on 21.12.1973 annettu hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

TEL:iin esitetään lisättäväksi uusi 1 a §, jolla täydennetään eräiden valtionapua saavien laitosten palveluksessa olevien henkilöiden eläketurvaa. Uusi 1 b § koskee eläketurvan järjestämistä vapaaehtoisesti luottamustointen perusteella maksettavien palkkioiden osalta. TEL 4 §:n 2 momentin muutos liittyy vanhuuseläkkeen alkamisajankohtaan ja TEL 19 a §:n 2 momentin täsmennys koskee eläkkeen maksamista sosiaalilautakunnalle.

Esityksen yksityiskohtainen sisältö ilmenee oheisesta liitteestä. Lainmuutoksen tultua vahvistetuksi Eläketurvakeskus antaa tarkemmat soveltamisohjeet.

ELÄKETURVAKESKUS

Matti Uimonen

Aarre Metso

Liite

LA.TK.KH

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Heinäkuun 8 päivänä 1961 annettu työntekijäin eläkelaki (395/61) (jäljempänä TEL) koskee yleensä kaikkia niitä työ- tai virkasuhteita, joihin perustuvasta eläkkeestä ei ole muualla säädetty. Eräs TEL:n ulkopuolelle jäävä ryhmä on valtionapua saavien laitosten palveluksessa olevat henkilöt, joiden eläkkeistä on säädetty eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetussa laissa (382/69). Tämän lain mukaista eläkettä määrättäessä eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä palkkaa, jonka suorittamiseen laitoksella on oikeus saada valtionapua. Eräissä tapauksissa työntekijän tosiasiallinen palkka ylittää valtionapuun oikeuttavan palkan määrän johtuen siitä, että työntekijän tehtäviin sisältyy sellaista, jota ei oteta huomioon valtionapua määrättäessä. Sanottu valtionavun ulkopuolelle jäävä osa työntekijän palkasta ei siten ensinkään perusta oikeutta eläkkeeseen. Tämän epäkohdan korjaamiseksi esitetään TEL:iin lisättäväksi uusi 1 a §, jonka mukaan valtionapua saavan laitoksen palveluksessa oleville henkilöille tulisi järjestettäväksi edellä tarkoitettun palkan osan perusteella TEL:n mukainen eläketurva.

Voimassa olevat työeläkelait koskevat toisaalta työ- ja virkasuhteissa olevia henkilöitä ja toisaalta itsenäisiä yrittäjiä ja ammatinharjoittajia. Sitä vastoin luottamustoimessa ollessaan henkilön ei nykyisen käytännön mukaan yleensä katsota ansaitsevan työeläkelakien mukaista eläketurvaa. Luottamustoimen hoitaminen saattaa kuitenkin aiheuttaa sen, että työ- tai virkasuhteessa olevan henkilön eläketurva heikkenee, koska hän menettää työstä poissaolon ajalta palkkansa eikä hänellä toisaalta ole oikeutta eläkkeeseen luottamustoimesta maksettavan palkkion perusteella. Tämän haitan poistamiseksi esitetään TEL:iin lisättäväksi uusi 1 b §, jonka mukaan olisi mahdollista sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän ehdoin vapaaehtoisesti järjestää eläketurva luottamustointen perusteella maksettavien palkkioiden osalta. Mai-

nitun eläketurvan suhteen olisi muutoin noudatettava työsuhteeseen perustuvaa eläketurvaa koskevia TEL:ssä säädettyjä periaatteita, mutta vanhuuseläke voitaisiin myöntää siitä riippumatta, jatkaako vakuutettu luottamustoimensa hoitamista.

TEL:n 4 §:n 2 momentin mukaan vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista. Samansisältöinen säännös on myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa (134/62), maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/69) ja yrittäjien eläkelaisissa (468/69). Toisin kuin muissa mainituissa työeläkelaeissa TEL:ssä on vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä, että sanotun lain piiriin kuuluva työsuhde on päättynyt. Tästä TEL:n erityispiirteestä johtuu, että eläkettä hakeva työntekijä saattaa vastoin tahtoaan jäädä muutaman kuukauden ajalta ilman sekä eläkettä että palkkaa. Sanottu epäkohta esitetään poistettavaksi muuttamalla edellä mainittua TEL:n säännöstä siten, että eläke myönnetään takautuvasti työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

TEL:n 19 a §:n 2 momentin mukaan eläkelaitos voi sosiaalilautakunnan hakemuksesta määrätä, että eläke tai osa siitä maksetaan lautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan ja hänen omaistensa vastaiseen huoltoon. Säännös on käytännössä johtanut vaikeuksiin sellaisissa tapauksissa, jolloin sosiaalilautakunta on antanut eläkkeensaajalle huoltoapulain (116/56) 34 §:ssä tarkoitettua ennakkoa odotettavissa olevaa eläkettä vastaan. On myös ilmennyt epäselvyyttä siitä, ketä on pidettävä säännöksessä tarkoitettuna omaisena. Tämän vuoksi esitetään TEL:n 19 a §:n 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että eläke tai osa siitä voidaan maksaa sosiaalilautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan tai sellaisen henkilön huoltoon, jonka eläketurvaan eläkkeensaaja huoltoapulain 3 §:n mukaan on velvollinen osallistumaan. Lisäksi sää-

dettäisiin, että myös eläkkeen takautuvasti suoritettava osa voidaan maksaa sosiaalilautakunnalle, mutta että lautakunta saa käyttää eläkettä jo annetun huoltoavun korvaamiseen vain

kysymyksen ollessa huoltoapulain 34 §:ssä tarkoitettua ennakosta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (934/72), ja 19 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), sekä *lisätään* lakiin uusi 1 a ja 1 b § seuraavasti:

1 a §.

Jos työntekijä sellaisessa työsuhteessa, johon perustuva eläketurva määräytyy eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (382/69) mukaan, tekee myös työtä, josta suoritettavaa korvausta ei oteta huomioon mainitun lain mukaista eläkettä määrättäessä, työnantajan on sen estämättä, mitä 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa on säädetty, järjestettävä ja kustannettava työntekijälle tämän lain mukainen eläketurva, mikäli työsuhde muutoin täyttää 1 §:ssä säädetty edellytykset.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työntekijän palkkana vain sitä palkan osaa, jota ei ole otettava huomioon eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain mukaista eläkettä määrättäessä.

1 b §.

Luottamustoimessa olevalle henkilölle voi palkkion maksaja sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän ehdoin järjestää ja kustantaa tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen eläketurvan. Eläketurva järjestetään ottamalla vakuutus tämän lain mukaista toimintaa harjoittavassa eläkelaitoksessa.

Luottamustoimena pidetään tätä lakia sovellettaessa tehtävää, johon henkilö on määrätty ajaksi tai toistaiseksi valittu edustamaan tiettyä yhteisöä, henkilöpiiriä tai asiantuntemusta ja jossa tehtävässään hän ei ole työ- tai virkasuhteessa eikä toimi yrittäjien eläkelaisissa (468/69) tarkoitettuna yrittäjänä.

Jollei toimikautta ole sovittu tai määrätty, luottamustoimen katsotaan alkaneen sen kalenterikuukauden alusta, jolta luottamustoimeen kuuluvasta tehtävästä ensimmäisen

kerran maksetaan palkkiota, sekä päättyneen sen kalenterikuukauden lopussa, jolta viimeksi on maksettu palkkiota.

Luottamustoimessa olevasta henkilöstä, luottamustoimesta, eläkkeen perusteena olevasta palkkiosta, eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta luottamustoimessa ja luottamustoimeen perustuvasta eläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on työntekijästä, työsuhteesta, eläkkeen perusteena olevasta palkasta, eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja työsuhteeseen perustuvasta eläkkeestä säädetty. Luottamustoimessa oleminen ei kuitenkaan ole esteenä vanhuuseläkkeen myöntämiselle eläkeläisen täyttäneelle henkilölle.

4 §.

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta, edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa. Eläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista, tai jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, tätä päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta.

19 a §.

Sosiaalilautakunnan hakemuksesta eläkelaitos voi päättää, että eläke tai osa siitä maksetaan lautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan tai sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatusseen eläkkeensaaja huoltoapulain (116/56)

3 §:n mukaan on velvollinen osallistumaan. Eläkkeen maksamisesta sosiaalilautakunnalle voidaan päättää myös siltä osin kuin sitä on suoritettava takautuvasti, mutta sosiaalilautakunta saa käyttää eläkettä jo annetun huoltoavun korvaamiseen vain siinä tapauksessa, että kysymys on huoltoapulain 34 §:ssä tarkoitusta ennakosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 197 .

Tämän lain 1 b §:ssä tarkoitettua eläketurvaa järjestettäessä luottamustoimessa palveltu aika ja siitä maksetut palkkiot voidaan ottaa huomioon 1 päivästä tammikuuta 1974 lukien.

Tämän lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan sellaisissa tapauksissa, joissa eläkehakemus on tehty lain voimaan tultua.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1973.

Tasavallan Presidentti

Sosiaali- ja terveysministeri